

Hjemmebaseret indsats

Indhold

Hjemmebaserede indsatser	2
Organisering og arbejdsform	2
Forandringer for barnet.....	3
Forandringer for familien	6
Opsummering	8

For familier til børn, der er tilknyttet enten et støtte- eller ressourcepædagogforløb i Ishøjs daginstitutioner eller en intensiv indsats i pædagogisk praksis tilbydes hjemmebaserede indsatser. En hjemmebaseret indsats indebærer, at den støtte- og ressourcepædagog, som er tilknyttet barnet i dagtilbuddet, arbejder pædagogisk med barnet og dets familien uden for dagtilbuddets rammer – ofte i familiens hjem, men det kan også være på en legeplads, på biblioteket etc.

Målene med den hjemmebaserede indsats er:

- *At barnets trivsel øges.*
- *At barnets muligheder for udvikling øges.*
- *At forældrene får flere handlemuligheder i samspillet med deres barn.*

Den hjemmebaserede indsats er især målrettet børn og familier med bopæl i Ishøj Kommune. Det er dog også muligt for familier fra Vallensbæk Kommune at modtage indsatsen, hvis deres barn er tilknyttet en intensiv indsats i pædagogisk praksis.

Hjemmebaserede indsatser

Det første forløb i den hjemmebaserede indsats blev igangsat i april 2018, og siden er der igangsat forløb for i alt 34 børn. Pr. maj 2020 er 17 forløb i den hjemmebaserede indsats afsluttet, mens 17 forløb er igangværende.

Efter endt forløb er børnenes forældre blevet bedt om at udfylde et spørgeskema om forløbet. Der er udfyldt spørgeskemaer vedrørende forløb for 9 børn. Der er desuden udfyldt SDQ-skemaer før og efter endt forløb for 11 børn. I starten af TOIS-projektperioden ønskede Deloitte, at daginstitutionsmedarbejderne skulle udfylde SDQ-skemaerne. Da daginstitutionerne kun i begrænset omfang deltager i samarbejdet om de hjemmebaserede indsatser – og da indsatsen centrerer sig om barnets hjemmeliv - er denne praksis blevet ændret, så det nu er forældrene selv, der udfylder SDQ-skemaerne om deres børn. Datamaterialet for evalueringen af den hjemmebaserede indsats omfatter derfor følgende:

- 9 spørgeskemaer udfyldt af forældre.
- SDQ-skemaer udfyldt før og efter forløb af daginstitutionsmedarbejdere vedrørende 5 børn.
- SDQ-skemaer udfyldt før og efter forløb af forældre vedrørende 6 børn.

Evalueringen af den hjemmebaserede indsats baserer sig således på et datamateriale, som kun omfatter ca. halvdelen af de forløb, som er afsluttet. Evalueringen skal læses med dette forbehold in mente.

Organisering og arbejdsform

Den hjemmebaserede indsats har til formål at skabe sammenhæng mellem hjem og daginstitution samt understøtte barnets mestring fra ét miljø til et andet miljø og dermed nedbryde paralleliteter i barnets hverdagsliv. Via den hjemmebaserede indsats er der fokus på at understøtte barnets læring, trivsel og udvikling, herunder at barnet i højere grad inviteres og motiveres til at indgå i sociale og udviklende sammenhænge i hjemmet såvel som i daginstitutionen.

I den hjemmebaserede indsats arbejder støtte- og ressourcepædagogen med praktisk, pædagogisk vejledning, hvor verbale anvisninger understøttes af konkrete handlinger. Der kan eksempelvis arbejdes med at støtte forældrene i at:

- Igangsætte lege med barnet og at vedholde barnet i legen.
- Arbejde aktivt med barnets selvhjulpenhed f.eks. turtagning, måltider, at indgå i børnestyrede lege.
- Anvende positiv grænsesætning for barnet samt håndtere konflikter.
- Skabe forudsigelighed omkring morgenstund, aflevering og afhentning i daginstitution, måltider, sove/putteritualer, højtlesning mm.
- Anvende visualisering, pauser med bog/iPad mm.

Den hjemmebaserede indsats kræver ikke forudgående visitation og baserer sig på frivillighed. Indsatsen udspringer altid af et igangværende forløb i daginstitutionen. Når fokuspunktet for den hjemmebaserede indsats aftales, er det med udgangspunkt i forældrenes ønsker og kontekstuelle betingelser. Indsatsen bliver planlagt i forløb af op til ti besøg, hvoraf det første er et opstartsmøde, og det sidste besøg ligger som et ”booster”-besøg efter endt forløb.

Emner for forløb i den hjemmebaserede indsats

Det fremgår af de spørgeskemaer, som forældrene har udfyldt efter endt forløb i den hjemmebaserede indsats, at der i mange af forløbene er blevet arbejdet med barnets sprog og kommunikative færdigheder. Konkret nævnes det blandt andet, at der er arbejdet med at øge barnets ordforråd og med at støtte barnet i ”at sætte flere ord på” i hverdagsituationer med barnet. Det beskrives desuden i flere spørgeskemaer, at der er arbejdet med barnets og familiens rutiner i hverdagen, herunder sove- og spisesituationer samt rutiner og regler for brug af Ipad mv. Derudover nævnes det blandt andet, at der er arbejdet med barnets koncentration og indre ro – herunder at kunne forblive i en aktivitet – og med barnets empati og selvhjulpenhed/selvstændighed.

I flere besvarelser beskriver forældrene desuden konkrete pædagogiske redskaber eller metoder, som der er blevet arbejdet med i forløbet, herunder piktogrammer, belønningsskemaer og dialogisk læsning.

Forandringer for barnet

I det følgende beskrives forældrenes vurdering af, om forløbet har medført forandringer for deres barn, og i givet fald hvilke. Resultaterne af SDQ-målingerne præsenteres ligeledes i dette afsnit.

Forældrene til 8 af de 9 børn, som der er udfyldt spørgeskemaer om, har svaret på spørgsmålet om, hvorvidt de synes, at deres barns trivsel er blevet bedre undervejs i forløbet. Alle 8 forældre svarer bekræftende på spørgsmålet.

Tabel 1

	Ja	Nej	Ikke besvaret
<i>Synes I, at jeres barns trivsel er blevet bedre undervejs i forløbet?</i>	8 (89 %)	0	1 (11 %)

På spørgsmålet om, hvordan de kan se, at deres barn trives bedre, har forældrene blandt andet svaret:

- At barnet er blevet mere socialt.
- At barnet udviser mere glæde.
- At barnet har udviklet sine kommunikative færdigheder (eksempelvis at barnet sætter ord på frustrationer og behov i stedet for at græde). Oplevelsen af, at barnet er blevet mere kommunikerende går igen i halvdelen af besvarelserne.

- At barnet er involveret i færre konflikter med søskende.
- At barnet er blevet bedre til at koncentrere sig.
- At barnet er mere interesseret i tal, former og bogstaver.

I en enkelt besvarelse fremgår det dog også, at der til trods for en generel forbedring af barnets trivsel fortsat er udsving. Forældrene beskriver i den forbindelse, at de har flyttet deres fokus til de ting, de kan ændre, og væk fra de ting, de ikke kan ændre.

SDQ-scoringer

I forbindelse med den hjemmebaserede indsats er der blevet udfyldt SDQ-spørgeskemaer ved opstart og ved afslutning af 11 forløb. Der er således tale om et relativt begrænset datagrundlag. Det skal desuden bemærkes, at de børn, som der er udfyldt SDQ-skemaer om, ikke i alle tilfælde er de samme børn, som der er besvaret spørgeskemaer om.

Som nævnt er praksis omkring udfyldelse af SDQ-skemaerne ændret undervejs i projektføreløbet, idet det i starten var de medarbejdere, som var tilknyttet barnet i daginstitutionen, som udfyldte skemaet. Det stod dog hurtigt klart for projektledelsen og medarbejderne i den hjemmebaserede indsats, at det var mere hensigtsmæssigt, hvis det var forældrene som udfyldte skemaet, i og med at det er en indsats, som primært sigtede imod at skabe forandringer for barnet i dets hjemmemiljø.

Tabel 2

DAGINSTITUTIONSMEDARBEJDERE	Samlet problemscore		Påvirkning af trivsel og funktion	
	Ved opstart	Ved afslutning	Ved opstart	Ved afslutning
Almindelig	2 (18 %)	1 (9 %)	0	0
Let forhøjet	1 (9 %)	3 (27 %)	1 (9 %)	1 (9 %)
Høj	0	1 (9 %)	2 (18 %)	3 (27 %)
Meget høj	2 (18 %)	0	2 (18 %)	1 (9 %)

Tabel 3

FORÆLDRE	Samlet problemscore		Påvirkning af trivsel og funktion	
	Ved opstart	Ved afslutning	Ved opstart	Ved afslutning
Almindelig	4 (36 %)	5 (45 %)	4 (36 %)	5 (45 %)
Let forhøjet	2 (18 %)	1 (9 %)	0	0
Høj	0	0	2 (18 %)	1 (9 %)
Meget høj	0	0	0	0

Tabel 2 og 3 viser, at der kun sker begrænsede ændringer i børnenes samlede problemscorer undervejs i forløbene, når problemscorerne vurderes med afsæt i danske normtal. Dog ses det, at 2 af børnenes problemscorer før forløbet var "meget høje", mens der efter forløbet ikke er nogen af børnenes problemscorer, som er "meget høje". Der ses kun meget små ændringer i graden af påvirkning af barnets trivsel og funktion i dagligdagen. De to tabeller viser samtidig, at daginstitutionsmedarbejderne generelt angiver lidt højere problemscorer og scorer for påvirkning af trivsel og funktion i dagligdagen, end forældrene gør.

Tabel 4 og 5 viser udviklingen fra opstartsmålingen til den afsluttende måling. De grønne felter repræsenterer en positiv udvikling i SDQ-scoren, mens de røde felter repræsenterer en negativ udvikling. De blå felter repræsenterer en uændret SDQ-score. Analysen af SDQ-scoringerne i tabel 4 og 5 viser, at der undervejs i

forløbene er sket en positiv udvikling i den samlede problemscore for 6 af de 11 børns vedkommende (svarende til 55 % af børnene), mens der er sket en negativ udvikling for 4 børns vedkommende (svarende til 36 %). Ligeledes er der for 6 børns vedkommende (55 %) sket en positiv udvikling i graden af påvirkning af barnets trivsel og funktion i hverdagen, mens der for 3 børns vedkommende (27 %) er sket en negativ udvikling. Tendensen er nogenlunde ens på tværs af respondenter.

Tabel 4

DAGINSTITUTIONS-MEDARBEJDERE	Sociale styrkesider	Følelsesmæssige symptomer	Adfærdsmæssige symptomer	Hyperaktivitet/ opmærksomhedsforstyrrelser	Vanskeligheder i forhold til jævnaldrende	Samlet problemscore	Påvirkning af trivsel og funktion
Barn 1	3	-1	0	-1	-1	-3	-1
Barn 2	2	3	0	3	1	7	2
Barn 3	-3	0	1	0	-1	0	-1
Barn 4	1	2	1	4	1	8	2
Barn 5	1	0	-1	-3	0	-4	1

Tabel 5

FORÆLDRE	Sociale styrkesider	Følelsesmæssige symptomer	Adfærdsmæssige symptomer	Hyperaktivitet/ opmærksomhedsforstyrrelser	Vanskeligheder i forhold til jævnaldrende	Samlet problemscore	Påvirkning af trivsel og funktion
Barn 6	-2	2	3	1	-2	5	2
Barn 7	-1	-1	1	4	0	4	2
Barn 8	1	1	0	2	3	5	1
Barn 9	0	0	2	3	-1	5	-4
Barn 10	-1	-1	-2	-1	-1	-3	0
Barn 11	2	2	0	-1	-1	-3	0

Samlet set giver SDQ-scoringerne således ikke noget entydigt billede af indsatsens effekt på børnenes trivsel. Dog ses det, at der for lidt over halvdelen af børnene er sket en positiv udvikling i barnets trivsel. Igen skal det dog bemærkes, at der er tale om et begrænset datagrundlag. Desuden er det værd at bemærke, at der som nævnt tegner sig et mønster, hvor daginstitutionsmedarbejderne generelt angiver lidt højere problemscorer og scorer for påvirkning af trivsel og funktion i dagligdagen, end forældrene gør. Da det ikke er de samme børn, som de to grupper har vurderet, kan dette mønster naturligvis være et udtryk for, at de børn, som medarbejderne har scoret, reelt har større udfordringer end de børn, hvor forældrene selv har foretaget scoringen. En anden mulig tolkning er dog, at dette mønster illustrerer den usikkerhed, der knytter sig til SDQ-scoringerne. Dels er det relevant at overveje pålideligheden af forældrenes besvarelser: Har de eventuelt en tendens til at nedtone problemernes omfang? Dels er det relevant at overveje anvendeligheden af medarbejdernes besvarelser, da de af gode grund ikke ved så meget om, hvad der foregår i hjemmene.

Forandringer for familien

I det følgende beskrives forældrenes oplevelse af deres eget udbytte af at deltage i den hjemmebaserede indsats, herunder deres vurdering af, om de har fået flere handlemuligheder i hverdagen med deres barn.

Forældrene er i spørgeskemaerne blevet bedt om at beskrive, hvad emnet for deres forløb i den hjemmebaserede indsats har været, samt at angive på en skala fra 1 til 10, hvor meget dette emne fyldte i hverdagen med deres barn henholdsvis før og efter forløbet. 1 på skalaen svarer til, at emnet slet ikke fylder noget i hverdagen, og 10 svarer til, at det overskygger hverdagen helt.

Tabel 6

	Før indsatsen	Efter indsatsen
Det fylder meget lidt eller slet ingenting (1-2)	0	2 (22 %)
Det fylder lidt (3-4)	2 (22 %)	4 (44 %)
Det fylder noget (5-6)	0	3 (33 %)
Det fylder meget (7-8)	5 (56 %)	0
Det fylder rigtig meget eller overskygger hverdagen helt (9-10)	2 (22 %)	0

Tabel 6 viser, at 2 familier oplevede, at emnet for forløbet *fyldte rigtig meget eller overskyggede hverdagen helt* (9-10), mens 5 familier oplevede, at emnet *fyldte meget* i hverdagen (7-8) forud for forløbet. Efter forløbet angiver alle forældre, at emnet nu kun *fylder noget* eller mindre i hverdagen (1-6).

Tabel 7 viser, at 7 ud af 9 familier oplever, at emnet fylder mindre i hverdagen, efter at de har deltaget i forløbet. Forældrene beskriver i den forbindelse blandt andet, at barnet er blevet bedre til at lytte efter og følge de voksnes anvisninger, at konflikterne hurtigere bliver løst nu, at barnet virker mindre frustreret og at barnet er blevet mere selvhjulpent. En forælder angiver desuden, at *"jeg har hørt fra børnehaven, at der er sket positivt fremskridt"*.

Tabel 7

	Efter indsatsen
Fylder mindre	7 (78 %)
Fylder det samme	0
Fylder mere	2 (22 %)

2 familier angiver, at emnet fylder mere efter forløbet end før. Der er dog ikke nødvendigvis tale om, at emnet fylder på en negativ måde, idet der i begge besvarelser gives udtryk for, at barnet har udviklet sig positivt i forløbet, og at forældrene er blevet inspireret til at agere anderledes i visse situationer sammen med deres barn.

På spørgsmålet om, hvorvidt støtte- og ressourcepadagogen har kunnet inspirere forældrene til at gøre noget anderledes i deres hverdag med deres barn, svarer samtlige forældre bekræftende.

Tabel 8

	Ja	Nej	Ikke besvaret
<i>Har støtte- og ressourcepædagogen kunnet inspirere jer til at gøre noget anderledes i hverdagen med jeres barn?</i>	9 (100 %)	0	0

Flere forældre beskriver, at de generelt oplever at have fået talt om deres bekymring omkring barnet, og at de er blevet guidet i, hvordan de kan agere i forhold til denne bekymring. Flere forældre beskriver også, at de har fået inspiration til blandt andet at strukturere hverdagen med deres barn anderledes (så der blandt andet bliver tid til leg) og til at arbejde med grænsesætning og kravtilpasning.

Tabel 9

	Ja	Nej	Ikke besvaret
<i>Har I fået flere handlemuligheder, når der er noget, der er svært eller vækker bekymring i hverdagen med jeres barn?</i>	8 (89 %)	1 (11 %)	0

Forældrene er desuden blevet spurgt om, hvorvidt de oplever at have fået flere handlemuligheder, når noget er svært eller vækker bekymring i hverdagen med deres barn. 8 ud af 9 forældre giver udtryk for, at de oplever at have fået flere handlemuligheder. Flere af forældrenes beskrivelser af de øgede handlemuligheder centrerer sig om kommunikationen med barnet. Som en forælder beskriver det: *"Jeg kan bedre forstå ham nu, både med sproget og følelserne"*. Andre beskriver også en generelt øget opmærksomhed på sprog og på at italesætte og forklare ords betydning. En forælder beskriver desuden en oplevelse af at have fået flere muligheder for at fastholde gode rutiner i hverdagen, mens en anden beskriver en oplevelse af at være blevet mere sikker på sig selv som forælder.

I en enkelt besvarelse giver forældrene udtryk for, at de ikke oplever at have fået flere handlemuligheder, når noget er svært eller vækker bekymring i hverdagen med barnet.

På spørgsmålet om, om forældrene oplever at have fået flere handlemuligheder i forhold til at skabe eller fastholde et positivt samspil med deres barn, svares der bekræftende i 7 ud af 9 besvarelser, mens spørgsmålet ikke er besvaret i de sidste 2 spørgeskemaer.

Tabel 10

	Ja	Nej	Ikke besvaret
<i>Har I fået flere handlemuligheder i forhold til at skabe eller fastholde et positivt samspil med jeres barn?</i>	7 (78 %)	0	2 (22 %)

De forældre, som oplever at have fået flere handlemuligheder i forhold til at skabe eller fastholde et positivt samspil med deres barn, beskriver blandt andet en oplevelse af gode 1:1-stunder, færre diskussioner med barnet, bedre morgener med barnet og mere tid til at hygge med barnet. En forælder beskriver blandt andet, at *"[jeg] kan bedre fastholde et positivt samspil, kram, øjenkontakt og koncentration."*

Flere forældre giver udtryk for, at forløbet har hjulpet dem til selv at skabe sådanne forandringer – blandt andet ved at indføre nye strukturer og rutiner i hverdagen og ved at ændre lidt på deres tilgang til barnet. Et forældrepar skriver i den forbindelse at *"vi er begyndt at se intentionen bag adfærden"*.

I én besvarelse giver forældrene udtryk for, at hverdagene med barnet er blevet bedre – blandt andet på grund af, at de har indført en bedre struktur på dagene – men at det stadig kan være svært i weekender. Forældrene oplever dog generelt, at de kan lave flere ting sammen som familie.

Opsummering

Generelt giver de forældre, som har besvaret spørgeskemaet om den hjemmebaserede indsats, udtryk for en høj grad af tilfredshed med både deres eget og deres barns udbytte af indsatsen. Alle de forældre, som har svaret på spørgeskemaets spørgsmål om deres barns trivsel, svarer, at de oplever, at deres barns trivsel er blevet bedre undervejs i forløbet. Analysen af SDQ-scoringerne viser dog ikke helt samme billede, idet disse data kun viser en positiv effekt på barnets trivsel for lidt over halvdelen af børnenes vedkommende.

Forældrene selv giver overvejende udtryk for et positivt udbytte af forløbet. Alle forældrene angiver således, at de er blevet inspirerede af støtte- og ressourcepadagogen til at gøre noget anderledes i hverdagen med deres barn, og langt de fleste giver udtryk for, at de har fået nye handlemuligheder i hverdagen med deres barn – både når det gælder svære eller bekymrende ting i hverdagen, og når det gælder muligheden for at skabe og fastholde et positivt samspil med deres barn.

Samlet set indikerer datamaterialet, at den hjemmebaserede indsats gør en positiv forskel for både børn og forældre, og at indsatsen har en form og organisering, som skaber mulighed for, at forældrene kan høste inspiration og støtte til at udvikle deres forældrekompetencer. Som en forælder skriver i sin afsluttende kommentar i spørgeskemaet: *"Det er noget alle forældre kan have glæde af – især som førstegangsførelse"*.